

خبرنامه تحولات انرژی (۲۵)

دوره دهم

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۶۵۲۰

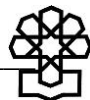
تیرماه ۱۳۹۸

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱ خلاصه مدیریتی
- ۲ ۱. بررسی وضعیت بازار نفت در دو هفته نخست ماه ژوئن
- ۴ ۲. کاهش تولید نفت اوپک در صورت اصرار عربستان به توافق اوپک پلاس
- ۵ ۳. آغاز ساخت خط لوله گاز از آذربایجان به مقصد بلغارستان و یونان
- ۶ ۴. نقش آمریکا و روسیه در کاهش هزینه‌های گاز اروپا
- ۶ ۵. نقش پررنگ آسیا در افزایش تقاضای جهانی گاز
- ۸ ۶. اهمیت نقش انرژی‌های تجدیدپذیر در برنامه‌های دولت ژاپن
- ۹ منابع و مآخذ

خبرنامه تحولات انرژی (۲۵)

دوره دهم

خلاصه مدیریتی

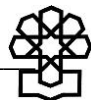
- سطح تولید نفت کل اعضای اوپک در ماه می ۲۹/۸۸ میلیون بشکه در روز بود که ۲۳۶ هزار بشکه در روز نسبت به تولید ماه آوریل کاهش یافته است.
- میزان تولید نفت ایران در ماه می به طور متوسط ۲/۳۷ میلیون بشکه در روز بود که ۲۲۷ هزار بشکه در روز کم‌تر از سطح تولید در ماه آوریل بوده است.
- بلغارستان و یونان طی جلسه‌ای به صورت رسمی ساخت خط لوله ۱۸۲ کیلومتری انتقال گاز از آذربایجان را آغاز کردند.
- بر اساس گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، سال ۲۰۱۸ عصر طلایی گاز طبیعی بوده زیرا ۴۵ درصد از رشد جهانی انرژی کل را به خود اختصاص داده و طی دو دهه سریع‌ترین میزان رشد را داشته است.
- رشد مصرف گاز طبیعی چین در سال ۲۰۱۸، به میزان ۱۸ درصد افزایش یافت، اما انتظار می‌رود متوسط رشد سالیانه تقاضای گاز این کشور تا سال ۲۰۲۴ به دلیل کندی رشد اقتصادی به ۸ درصد کاهش یابد.
- سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سند ده ساله توسعه ژاپن ۲۰ تا ۲۲ درصد در نظر گرفته شده است.

۱. بررسی وضعیت بازار نفت در دو هفته نخست ماه ژوئن

بر اساس گزارش هفته‌نامه اداره اطلاعات انرژی آمریکا طی هفته نخست ماه ژوئن، میزان تولید نفت خام آمریکا با رکورد جدید به ۱۲/۴ میلیون بشکه در روز رسید و این در حالی است که میزان موجودی ذخایر نفت خام آمریکا به بالاترین سطح در دو سال اخیر رسیده است. این عوامل، بازار جهانی نفت را تحت فشار قرار داده است. قیمت نفت آمریکا نسبت به مقادیر حداکثری خود در اواخر ماه آوریل تقریباً ۱۸ درصد کاهش یافت و علت این کاهش، منازعات تجاری میان آمریکا و چین بوده است. در واقع، گمانه‌زنی‌ها مبنی بر این است که این جنگ تجاری منجر به تضعیف تقاضای نفت شود، بر سطح قیمت این کالا فشار وارد نماید و این فشارها مستمر شود. بنا بر اظهارات مایکل لینچ، مدیر تحقیقات اقتصادی و استراتژیک انرژی در وینچستر، سرمایه‌گذاران بسیار نگران احتمال بروز رکود اقتصادی در پی جنگ تجاری این دو کشور هستند.

در هفته دوم ماه ژوئن پس از حمله به دو نفتکش در نزدیکی تنگه هرمز، نگرانی در خصوص اختلال در جریان عرضه جهانی نفت خام موجب افزایش بیش‌تر قیمت نفت شد، ولی با وجود اینکه این حملات منجر به افزایش ۲ درصدی قیمت در روز ۱۳ ژوئن شد، قیمت نفت در مجموع کاهش هفتگی را تجربه کرد. آژانس بین‌المللی انرژی در گزارش هفتگی پیش‌بینی رشد تقاضای جهانی نفت را کاهش داد و اعلام داشت که عرضه فراوان نفت پاسخگوی این حجم از تقاضا خواهد بود. به گفته ویچی تایلر از کارشناسان انرژی، ناآرامی‌های ژئوپلیتیک خاورمیانه منجر به حمایت از سطح عمومی قیمت‌ها شده و با توجه به نوع حوادثی که در این منطقه رخ می‌دهد، افزایش‌های ناگهانی قیمت را می‌توان تصور کرد، اما همزمان عوامل بنیادین عرضه و تقاضا به نحوی است که مجدداً قیمت را به سطوح پایین‌تر باز می‌گرداند.

بر اساس داده‌های هفتگی بیکر هیوز، تعداد دکل‌های فعال حفاری نفتی آمریکا در

هفته دوم ماه جاری کاهش یافته است. این در حالی است که گزارش هفتگی اداره اطلاعات انرژی آمریکا، از افزایش مجدد موجودی ذخایر نفت خام آمریکا حکایت داشت که در هفته دوم ماه ژوئن به شدت بر بازار فشار وارد کرد.

از سوی دیگر، در گزارش بازار نفت اوپک که در ماه ژوئن منتشر شد، پیش‌بینی رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۱۹، مورد بازنگری قرار گرفت و به اعضای اوپک توصیه شده که برای حفظ تعادل بازار نفت به تدریج بر تولید نفت خود بیافزایند. اوپک که قبلاً پیش‌بینی کرده بود مقدار افزایش تقاضا برای نفت در سال جاری ۱/۱۴ میلیون بشکه در روز باشد اینک آن را مورد بازنگری قرار داده است. به عبارت دیگر، میزان مصرف نفت جهان برای سال ۲۰۱۹، در پیش‌بینی مندرج در گزارش بازار نفت ماه ژوئن اوپک به طور متوسط روزانه ۹۹/۸۶ میلیون بشکه در نظر گرفته شده است. بر اساس پیش‌بینی این سازمان عمده تقاضای نفت جهان از سوی کشورهای عضو OECD، چین و هند خواهد بود. این سازمان افزایش تولید کشورهای غیرعضو اوپک در سال جاری را همچنان ۲/۱۴ میلیون بشکه در روز و عمدتاً از محل تولید شیل آمریکا، برزیل و نروژ می‌داند.

بر اساس اظهارات خالد الفالح وزیر نفت عربستان، این کشور به تعهدات خود پایبند بوده و در حالی که سهمیه تولید روزانه ۱۰/۳۱ میلیون بشکه نفت را دارد در ماه می فقط ۹/۶۹ میلیون بشکه تولید کرده است. ونزوئلا که تحت تحریم آمریکا قرار دارد در ماه می روزانه ۷۴۱ هزار بشکه تولید داشته که ۳۵ هزار بشکه کم‌تر از ماه قبل است. عراق که هم‌اکنون دومین تولیدکننده بزرگ اوپک است در ماه می روزانه ۴/۷۲ میلیون بشکه تولید کرده که ۹۵ هزار بشکه بیش‌تر از ماه آوریل است. سهمیه تولید این کشور در توافق اوپک - غیراوپک روزانه ۴/۵۱ میلیون بشکه تعیین شده بود (نشریه بازار جهانی نفت، مدیریت

امور بین‌الملل شرکت ملی نفت).^۱

سطح تولید نفت کل اعضای اوپک در ماه می ۲۹/۸۸ میلیون بشکه در روز بود که ۲۳۶ هزار بشکه در روز نسبت به تولید ماهیانه کاسته شده است. این کاهش عمدتاً از سوی کشورهای نظیر ایران، عربستان سعودی، نیجریه و ونزوئلا اتفاق افتاده در حالی که در مقابل، عراق، آنگولا و گابن بر تولید نفت خود افزودند. میزان تولید نفت ایران در ماه می به طور متوسط ۲/۳۷ میلیون بشکه در روز بود که ۲۲۷ هزار بشکه در روز کمتر از سطح تولید در ماه آوریل بوده است (گزارش بازار نفت اوپک، ژوئن ۲۰۱۹).^۲

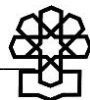
۲. کاهش تولید نفت اوپک در صورت اصرار عربستان به توافق اوپک پلاس^۳

بر اساس تحلیل‌های پلاتس، تولید نفت اوپک در ماه می با کاهش ۱۷۰ هزار بشکه در روز نسبت به ماه آوریل، به ۳۰/۰۹ میلیون بشکه در روز رسید که پایین‌ترین سطح تولید از فوریه ۲۰۱۵ بوده است. عربستان، بزرگ‌ترین تولیدکننده سبد اوپک با کاهش ۱۲۰ هزار بشکه در روز از ماه آوریل، سطح تولید خود را به ۹/۷ میلیون بشکه در روز رسانده است که پایین‌ترین سطح نسبت به یک‌سال‌ونیم گذشته پیش‌برآورد شده است، اما در پایان ماه می برآوردهای رویترز نشان داد که با وجود کاهش تولید نفت اوپک در ماه می به ۳۰/۱۷ میلیون بشکه در روز، عربستان سعودی ۲۰۰ هزار بشکه در روز بر تولید خود افزود. همزمان با حذف

۱. مدیریت امور بین‌الملل شرکت ملی نفت، (۱۰ ژوئن ۲۰۱۹)، «بررسی بازار جهانی نفت، ۱۰ ژوئن ۲۰۱۹»،
<https://www.nioc.intl.com> برگرفته از تارنمای

2. Opec. Oil Market Report, June 2019. Retrieved from www.opec.org

۳. اوپک پلاس شامل ۱۴ کشور عضو اوپک به انضمام روسیه، قزاقستان و مکزیک است که از سال ۲۰۱۶ شکل گرفته است.

معافیت‌های^۱ نفتی از سوی آمریکا این روند افزایش عرضه از سوی عربستان شدت یافت.^۲ این درحالی است که خالد الفالح وزیر انرژی عربستان با نواک همتای خود در روسیه به منظور تمدید قرارداد کاهش تولید نفت +OPEC تا پایان سال ۲۰۱۹، مذاکره کردند. شایان توجه است که تراز بودجه سالیانه عربستان بر پایه نفت بشکه‌ای ۸۵ دلار منعقد شده و قیمت فعلی نفت در بازار جهانی بیان ۶۵-۶۰ دلار به ازای هر بشکه است.^۳ آنتوان سیلوانو، وزیر اقتصاد روسیه به نمایندگان مجلس این کشور اعلام داشته که چنانچه اوپک و شرکای غیراوپک در نشست آتی خود در وین برای تصمیم‌گیری‌های مربوط به ادامه سهمیه‌بندی و کاهش تولید نفت این سازمان با مشکل مواجه شدند، احتمال می‌رود بهای نفت در بازارهای جهانی به کم‌تر از ۴۰ دلار یا حتی به ۳۰ دلار در هر بشکه سقوط کند، هنوز موضع روسیه در خصوص ادامه یا عدم توافق به کاهش تولید اعلام نشده است (آرگوس، ۱۰ ژوئن).

۳. آغاز ساخت خط لوله گاز از آذربایجان به مقصد بلغارستان و یونان

بر اساس خبر آسوشیتد پرسی (AP)، نخست‌وزیران بلغارستان و یونان طی جلسه‌ای به صورت رسمی ساخت خط لوله ۱۸۲ کیلومتری انتقال گاز از آذربایجان را آغاز کردند. عملیات ساخت این خط لوله، تا پایان سال ۲۰۲۰ به اتمام خواهد رسید و گاز ارسالی از آذربایجان همزمان با توسعه میدان گازی شاه دنیز ۲ به بلغارستان خواهد رسید. هزینه این پروژه ۲۲۰ میلیون یورو (معادل ۲۴۵ میلیون دلار) و ظرفیت انتقال گاز این خط لوله بین

1. Waivers

2. Wang, H& Jordand, J. (10 June 2019). "Opec Crude Oil Output Shrinks in May, as Saudis Cut Further: S&P Global Platts Survey", Retrieved from <https://www.spglobal.com>

3. Paraskova, T. (June. 7th, 2019). "Saudis: Opec Close to Extending Output Cut Deal", Retrieved from <https://oilprice.com>

۳ تا ۵ میلیارد مترمکعب در سال برآورد شده است (انرژی مارکت).

۴. نقش آمریکا و روسیه در کاهش هزینه‌های گاز اروپا

بر اساس اظهارات فتاح بیرویل، مدیر اجرایی آژانس بین‌المللی انرژی، در سال ۲۰۱۸ با افزایش تولید گاز شیل آمریکا و تغییر مکانیسم قیمتگذاری گاز روسیه، حدود ۸ میلیارد دلار از هزینه‌های گاز طبیعی اروپا صرفه‌جویی شده است.

بنابراین، بر اساس نظر بیرویل، می‌توان سال ۲۰۱۸ را عصر طلایی گاز طبیعی دانست، زیرا ۴۵ درصد از رشد جهانی انرژی کل را دربردارد و طی دو دهه سریع‌ترین میزان رشد را داشته است. بر اساس گزارش «گاز ۲۰۱۹»، آژانس بین‌المللی انرژی، در سال ۲۰۱۸ تقاضای گاز طبیعی ۴/۶ درصد رشد داشت که عمدتاً این رشد از سوی چین و آمریکا بوده است. انقلاب گاز شیل آمریکا، گسترش صنعت گاز طبیعی مایع شده LNG و آزادسازی بازارهای انرژی، روسیه را ملزم به تغییر شاخص‌های قیمت نفت در گاز^۱ کرد.

این تغییر همزمان با افزایش تولید گاز آمریکا، افزایش صادرات LNG قطر و انتقال گاز به اروپا، تحول مکانیسم قیمتگذاری و گسترش اثر تسهیلات انتقال عنوان TTF^۲ هلند بر قیمت پایه آغاز شد.

۵. نقش پررنگ آسیا در افزایش تقاضای جهانی گاز

بر اساس گزارش بین‌المللی انرژی، روند رو به رشد تقاضای جهانی گاز جهان در پنج سال

1. Oil-indexed pricing of gas
2. Title Transfer Facility (TTF)

عمدتاً به تغییر قیمت مجازی گاز طبیعی هلند اطلاق می‌شود و این حداقل تغییر در قیمت تسهیلاتی را برای معامله‌گران هلندی بازار آتی‌ها، تجارت‌های فیزیکی و بورس فراهم می‌آورد.

آتی به رکورد جدیدی خواهد رسید که عمدتاً از سوی کشورهای آسیایی خواهد بود. رشد تقاضای گاز طبیعی در سال ۲۰۱۸، به میزان ۴/۶ درصد بود که بیشترین سطح رشد از سال ۲۰۱۰ برآورد شده است. به طور کلی گاز طبیعی بیش از نیمی از مصرف انرژی اولیه جهان را به خود اختصاص داده است. انتظار می‌رود در پنج سال آینده این میزان رشد به بیش از ۱۰ درصد برسد. به عبارت دیگر، سطح تقاضای جهانی گاز طبیعی در سال ۲۰۲۴ به ۴/۳ تریلیون مترمکعب خواهد رسید. گاز طبیعی پاک‌ترین سوخت پاک در جهان است اما مسائلی نظیر مکانیسم رقابتی قیمت در بازارهای نوظهور و متان‌زدایی از چرخه عرضه گاز طبیعی از جمله چالش‌های این منبع انرژی همچنان مطرح است. پیش‌بینی شده که در سال ۲۰۳۴ بیش از ۴۰ درصد تقاضای جهانی گاز را به خود اختصاص دهد و این سطح تقاضا در راستای سیاست‌های انرژی چین به منظور کاهش مصرف زغال سنگ است. رشد مصرف گاز طبیعی چین در سال ۲۰۱۸، ۱۸ درصد افزایش یافت، اما انتظار می‌رود متوسط رشد سالیانه تقاضای گاز این کشور تا سال ۲۰۲۴ به دلیل کندی رشد اقتصادی به ۸ درصد کاهش یابد. در مقابل، رشد تقاضای گاز در جنوب آسیا بیش‌تر خواهد بود. بر اساس پیش‌بینی آژانس بین‌المللی انرژی، بخش صنعت به‌رغم رقابت سایر منابع انرژی نظیر تجدیدپذیرها و زغال سنگ در کشورهایی نظیر بنگلادش، هند و پاکستان، از مهم‌ترین عوامل اثرگذار در بالا رفتن رشد تقاضای گاز خواهد بود.

به دلیل ضرورت اجرای آیین‌نامه‌های مرتبط با سولفور، در دریاها از ژانویه ۲۰۲۰ انتظار می‌رود میزان تقاضای ال ان جی در حمل‌ونقل دریایی از رشد فزاینده‌ای برخوردار گردد. رشد زیاد ظرفیت صادرات ال ان جی باعث اهمیت آن در تجارت بین‌المللی و توسعه بازارهای گاز طبیعی و عاملی برای جهانی شدن می‌شود.

پس از مدت‌ها، توقف در سرمایه‌گذاری در پروژه‌های توسعه ال ان جی، در سال ۲۰۱۸

میزان سرمایه‌گذاری‌ها در این‌گونه پروژه‌ها افزایش یافت. با وجود نهایه شدن و تصمیم به سرمایه‌گذاری در این حوزه در سال ۲۰۱۹، اما هنوز سرمایه‌گذاری بیشتری در این پروژه‌ها نیاز است. به دلیل همگرایی‌های اخیر قیمت‌ها در بازار و در مناطق اصلی، امکان جهانی شدن گاز بیش از پیش امکان‌پذیر است اما با این حال، هنوز یکی از چالش‌های اساسی، ایجاد مکانیسم قیمت‌های مبتنی بر بازار در اقتصادهای سریع‌الرشد است. ارسال مشوق‌ها از جمله اصلاحات اخیر بازار به‌شمار می‌رود و آنچه اهمیت بسزایی در بازارهای اصلی دارد، کسب اطمینان از توسعه پایدار بازار گاز طبیعی در این‌گونه اقتصادهاست (IEA).

۶. اهمیت نقش انرژی‌های تجدیدپذیر در برنامه‌های دولت ژاپن

در گزارش هیئت دولت ژاپن که اخیراً منتشر شده، وضعیت پیشرفت ساخت مجدد نیروگاه هسته‌ای فوکوشیما و استراتژی‌های دولت تا سال ۲۰۳۰ اشاره شده است. در این برنامه سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سال ۲۰۳۰، ۲۲ الی ۲۴ درصد در نظر گرفته شده در حالی که این سهم در سال ۲۰۱۷ معادل ۱۶ درصد بوده است. همچنین سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در سال ۲۰۱۷، ۳ درصد بود که این میزان برای ده سال آینده ۲۰ تا ۲۲ درصد پیش‌بینی شده است. سهم تولید حرارت در مقایسه با سال ۲۰۱۳ باید کاهش چشمگیری یابد به طوری که این میزان در سال ۲۰۱۷ از منبع زغال سنگ ۳۵ درصد و از منبع گاز ۳۹ درصد بود. میزان تولید حرارت از منابع زغال سنگ و گاز در سال ۲۰۳۰ به ترتیب ۲۶ و ۲۷ درصد در نظر گرفته شده و میزان شدت انرژی (مصرف انرژی نهایی به ازای هر واحد تولید ناخالص داخلی GDP)، باید نسبت به سال ۲۰۱۲، ۳۵ درصد کاهش یابد (Enerdata).

منابع و مأخذ

۱. مدیریت امور بین‌الملل شرکت ملی نفت، (۱۰ ژوئن ۲۰۱۹)، «بررسی بازار جهانی نفت، ۱۰ ژوئن ۲۰۱۹»، برگرفته از تارنمای <https://www.nioc.intl.com>
2. Dichristopher, T. (June 7th, 2019). "The global Boom in Natural Gas Demand is about to slow, the International Energy Agency Says", Retrieved from www.iea.org
3. Enerdata. (June 10th, 2019). "Japan's Energy white Paper Sets 22-24% Renewable Power Target for 2030", Retrieved from <https://www.enerdata.net>
4. Opec. Oil Market Report, June 2019. Retrieved from www.opec.org
5. Wang, H& Jordand, J. (10 June 2019). " Opec crude Oil Output Shrinks in May, as Saudis Cut Further: S&P Global Platts Survey", Retrieved from <https://www.spglobal.com>
6. Paraskova, T. (June. 7th, 2019). "Saudis: Opec Close to Extending Output Cut Deal", Retrieved from <https://oilprice.com>
7. <http://www.nioc-intl.com>
8. <https://energymarketprice.com>
9. Sertin. C. (June 9th 2019). "Europe seved \$8bn on Gas Bill in 2018 Because of US and Russia:IEA", Retrieved from <https://www.oilandgasmiddleeast.com>

شماره مسلسل: ۱۶۵۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: خبرنامه تحولات انرژی (۲۵) دوره دهم

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه کننده: زهرا جعفری

ناظران علمی: حسین افشین، علی اصغر اژدری، فریدون اسعدی

متقاضی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. گاز طبیعی

۲. ال ان جی

۳. نفت

۴. ژاپن

۵. چین

۶. عربستان سعودی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۴/۱۷